

МИСТЕЦТВО КЕРІВНИЦТВА ПЕДАГОГІЧНОЮ РАДОЮ

Аспекти планування, підготовки і проведення педагогічних рад у дитячих садках неодноразово порушували фахівці дошкільної справи на сторінках педагогічної преси. Ще шістдесят років тому ця форма методичної роботи називалася педагогічними нарадами, які керівник дитячого садка збирав щомісяця, обговорюючи, зазвичай, не більше одного питання, щоб розглянути його якомога глибше. У 80-х роках ХХ ст. Республіканський методичний кабінет дошкільного виховання МНО УРСР видав роз'яснення щодо проведення педагогічної ради в дошкільному закладі і, зокрема, рекомендував установити частотність педрад від 4 до 6 на рік, або навіть і менше (у малокомплектних дитячих садках), залежно від потреб дошкільного закладу.

Протягом більш ніж півстоліття на шпальтах методичних журналів досвідом керівництва педагогічною радою (визначенням змісту та плану роботи, форми проведення, ролі керівника тощо) ділились завідувачі дитячих садків, інспектори, методисти місцевих органів (відділів) освіти та ін. І на всіх історичних етапах розвитку освіти гостро ставиться питання: як у зрослих умовах сьогодення спланувати, підготувати і провести педраду так, щоб засідання було спрямоване на підвищення педагогічної майстерності й ефективності праці педагога, на вдосконалення розвитку, виховання і навчання малюка, формування пізнавальних інтересів.

Сьогодні в дошкільних навчальних закладах усіх типів утверджується парадигма особистісно-орієнтованої моделі освіти. Реалізація нових людиноцентристських підходів до освітнього процесу в дошкільному закладі та визначення в ньому місця особистості починається із внесення відповідних змін до управлінської діяльності, яка має забезпечити безперервне професійне та особистісне зростання працівників, стабільність і комфорт у закладі, адаптацію та визначення його місця в умовах, що постійно змінюються. Дошкільні заклади самостійно можуть обирати один чи кілька

пріоритетних напрямів (художньо-естетичний, фізкультурно-оздоровчий, музичний, гуманітарний тощо) своєї діяльності, провадити інноваційну діяльність.

Керівник дошкільного навчального закладу глибоко усвідомлює всю складність своєї роботи в нинішніх умовах. І саме від його особистості найбільше залежить, як впроваджуватимуться у практику принципи демократизації і гуманізації, втілюватиметься в життя такий животворний зв'язок в організації управління кадрами, як поєднання єдиноначальства з колегіальністю.

Найголовніше, від чого залежить освітній процес у галузі – педагогічні кадри і керівники, які спрямовують їхню діяльність. У дошкільному закладі відповідальну місію бере на себе педагогічний колектив, покликаний забезпечити широку гласність у його роботі, залучити батьків, громадськість, засоби масової інформації до забезпечення демократизації та гуманізації освітнього процесу. *Демократизація* – це реальна участь у ньому усіх, хто причетний до виховання особистості; *гуманізація* – повернення обличчям до того, кого виховуємо, а в колективі – до тих, з ким працюємо. В умовах демократизації освітнього середовища, переходу до громадсько-державної моделі керівництва навчальними закладами, що зумовлено Національною доктриною розвитку освіти, **значно зросла роль колективних форм управління і насамперед педагогічної ради.**

Формуванню цінностей демократичного правового суспільства в Україні сприяє Закон «Про дошкільну освіту» N 2628-III від 11.07.2001 у ст. 20 якого зазначено, що колегіальним постійно діючим органом управління дошкільним навчальним закладом є педагогічна рада. Закон також визначає порядок її створення, склад та повноваження.

Розглянемо уточнення деяких понять.

Колегіальний орган управління

Колегіальний – який здійснюється спільно, групою осіб; в основі якого

лежить здійснення чого-небудь спільними силами; товариський.

Колегіальність – принцип управління, при якому керівництво здійснюється групою осіб, що мають рівні права й обов'язки у вирішенні питань.

Педагогічна рада порівняно з багатьма іншими методами управління має значні переваги, оскільки дає можливість спільно аналізувати важливі проблеми, висловлювати власні думки та пропозиції, приймати узгоджені рішення.

Отже, педагогічна рада – орган управління закладом, де визначена група осіб приймає найоптимальніші рішення з обговорюваних питань шляхом голосування.

Особи, запрошені на засідання педагогічної ради, мають право дорадчого голосу (вони лише обговорюють питання, а не вирішують його).

Постійно діючий орган управління

Колектив, за визначенням А. С. Макаренка, - живий соціальний організм, який має органи управління.

Педагогічна рада – це орган управління закладом, розрахований на тривалий час, термін; не тимчасовий; який діє, працює стабільно, завжди; обов'язковий, неодмінний. У листі МОН України «Планування роботи в дошкільних навчальних закладах» № 1/9-455 від 03.07.2009 р. зазначається, що на засідання педагогічних рад збираються, як правило, 3-4 рази на рік. А правильний добір тематики педагогічних рад на рік – завдання, від якого значною мірою залежить продуктивність і якість роботи колективу дошкільного закладу.

Порядок створення

Пеграда створюється в усіх дошкільних навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форми власності за наявності не менше трьох педагогічних працівників.

В історії вітчизняної дошкільної освіти був час, коли в однокомплектних і навіть у деяких двоконплектних дитячих садках

педагогічні наради проводились формально або ж зовсім не проводилися. Ця тенденція мала місце переважно у дитячих садках сільської місцевості України. Це значною мірою пояснювалось тим, що в них працівники ближче спостерігали роботу одні одних, а тому вони вважали, що немає потреби виносити ці питання на педагогічні ради. Зрозуміло, що ця думка не правильна. Обмін думками може успішно відбуватися між трьома працівниками, але **треба, щоб ці обговорення були підпорядковані певній меті і відповідно спрямовані керівником закладу.**

Склад

До складу педради дошкільного навчального закладу входять директор (завідувач), заступники директора (завідувача) з навчально-виховної (виховної) роботи, вихователі-методисти, вихователі, старші вихователі, учителі-дефектологи, учителі-логопеди, практичні психологи, соціальні педагоги, інструктори з праці, інструктори з фізкультури, інструктори слухового кабінету, музичні керівники, керівники гуртків, студій, секцій, інших форм гурткової роботи, медичні працівники, інші фахівці.

Отже, хибною вважається думка тих фахівців, які відмовляються брати участь у педраді, де не розглядаються питання, що входять до їх компетенції.

До складу педради дошкільного навчального закладу також можуть входити голови батьківських комітетів, фізичні особи, які надають освітні послуги у сфері дошкільної освіти за наявності ліцензії, голова педагогічної ради може і запросити їх на чергове засідання. Окрім того, залежно від змісту питань, що розглядає педагогічна рада, керівник закладу може запросити на засідання представників місцевого органу управління освіти, громадських, відомчих організацій, шефів, педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів, батьків або осіб, які їх замінюють, членів батьківського комітету, піклувальної ради та ін.

Проте оптимальною кількістю учасників педради є до 12-14 осіб, якщо ж кількість перевищує 16-18 осіб, не всі зможуть взяти участь в обговоренні питань. Тому керівники, де склад осіб налічує велику кількість учасників,

вдаються до пошуку ефективних форм проведення педагогічної ради, щоб не перетворити серйозну напружену роботу в розвагу, не знизити коефіцієнт корисної дії.

У кожної людини свій політ можливостей. Посилюючи аналітичну діяльність педагогічної ради, керівник має спонукати вихователів до самоаналізу, спрямованого на поліпшення якості розвитку, виховання та навчання дітей. **На педагогічні раді треба виховувати у педагогів правильне ставлення до критики і самокритики, відкрите визнання помилок і недоліків у своїй роботі, якщо вони є.** Самоаналіз роботи вихователів буде послідовний, стислий, критичний тоді, коли керівник виробить конкретні критерії. Тільки повага, взаємність, розуміння та врахування індивідуальних особливостей учасників – запорука успіху педагогічної ради.

Повноваження

У дошкільних закладах педради зазвичай мають проблемний характер, це зумовлюється завданнями, які вирішуються у колі компетентних і висококваліфікованих фахівців.

Аналізуючи плани роботи дошкільного закладу, можна дійти висновку, що до порядку денного роботи педрад керівник щорічно виносить такі питання:

- вибір секретаря педагогічної ради;
- обговорення підсумків навчального року;
- схвалення плану роботи дошкільного навчального закладу на новий навчальний рік та педагогічного навантаження педагогічних працівників;
- затвердження плану підвищення педагогічної (фахової) майстерності педагогічних (медичних) працівників;
- підготовка і проведення свят, розваг, масових заходів;
- звіти педагогічних працівників, які проходять атестацію;
- затвердження заходів щодо зміцнення здоров'я дітей.

Крім того педагогічна рада дошкільного навчального закладу:

- оцінює результативність реалізації Державної базової програми розвитку дитини дошкільного віку та хід її якісного виконання по кожній віковій групі;
- розглядає питання удосконалення організації навчально-виховної діяльності;
- обговорює питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, впровадження освітній процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду;
- визначає шляхи співпраці дошкільного навчального закладу з сім'єю;
- розглядає питання морального та матеріального заохочення працівників дошкільного навчального закладу;
- аналізує проведення експериментальної та інноваційної діяльності у дошкільному навчальному закладі (за потреби);
- розглядає інші питання, визначені Положенням про дошкільний навчальний заклад (наприклад: організація харчування, медичного обслуговування у ДНЗ тощо).

Як бачимо, питань, що виносяться на розгляд педагогічною радою досить багато. Навіть при мінімальній кількості педрад на рік, на одному засіданні може бути розглянуто від трьох до шести питань.

Щоб раціонально і оптимально використовувати свій час і час учасників педради, керівник закладу має вдаватися до наукової організації праці (НОП). У підвищенні потенціалу сучасної педагогічної ради допоможе використання інтерактивних методів роботи та застосування інформаційно-комунікаційних технологій з метою подальшого вдосконалення освітнього процесу й професійного росту.

Головуючий

Головою педагогічної ради дошкільного навчального закладу є його директор (завідувач). Він підтримує ініціативу щодо вдосконалення навчально-виховної роботи, заохочує творчі пошуки, дослідно-

експериментальну роботу педагогів тощо.

Залучити до методичної роботи педагогів-початківців, підвищити педагогічну майстерність досвідчених працівників можуть об'єднані педагогічні ради. Перші вдалі спроби проведення таких нарад колективів двох дитячих садків були зроблені ще у 50-х роках минулого століття. На об'єднаній педраді обговорювали одне питання. Матеріали до наради готували колективи обох садків – вихователі доповіді та виступи про досвід своєї роботи, завідувачі обох дитячих садків аналізували стан роботи з конкретного питання в обох садках.

Звичайно, досвід проведення об'єднаних педрад можуть перейняти колективи тих садків, які розташовані територіально поруч чи керівники (головуючі), які прагнуть поліпшити роботу педагогічних рад закладів, які вони очолюють. Така форма проведення педрад заслуговує на увагу. Проте у сучасному інформаційному світі не виключена можливість, що у майбутньому головуючий буде проводити педради у формі вебінару.

Секретар

Педагогічна рада обирає зі свого складу секретаря на навчальний рік. Головуючий здійснює контроль з правильним веденням протоколів засідань педрад та порядком їх зберігання. Нагадаємо, що книга протоколів педрад має бути обов'язково поаркушно пронумерована, прошнурована, підписана та скріплена печаткою (Інструкція про ділову документацію в дошкільних закладах). У ній фіксуються питання, які розглядаються на засіданні педагогічної ради, прийняті рішення, виконання рішень попередньої педагогічної ради.

На закінчення кілька слів про оформлення протоколу. В ньому повинно бути записано, хто був присутній на педраді, порядок денний, зміст виступів під час обговорення доповідей, пропозицій та їх обговорення, прийняте рішення. Доповідь додається до протоколу. В протоколі записується тільки тема доповіді і прізвище доповідача.

Педагогічна рада залишається однією з важливих форм управління

та методичної роботи. На ній розглядаються та обговорюються актуальні питання дошкільного виховання, розробляються і приймаються колективні управлінські рішення, які відіграють важливу роль в удосконаленні навчально-виховної роботи в дошкільних закладах, у підвищенні якості роботи педагогічного колективу та кожного його члена. Тут учасники обмінюються думками, тут стикаються різні точки зору, в діловій суперечці, яку скеровує керівник закладу, педагоги знаходять правильне розв'язання питання. Ось чому до педагогічних рад треба готуватися дуже старанно.

Керівник, попри виконання своїх адміністративно-господарських завдань, має опікуватися також тим, чи знають вихователі, які питання обговорюватимуться на педраді, яку літературу прочитали, що перевірено на практиці. Специфіка праці керівника дошкільного закладу полягає ще й у тому, що зміст її охоплює і організаційно-педагогічні та психологічні завдання. Не завжди вдається скерувати так, щоб кожен працівник прийшов на засідання педагогічної ради зі своєю обґрунтованою думкою.

Не слід плутати педагогічну раду та інформаційні чи диспетчерські (оперативні) наради. Останні скликають для отримання інформації про поточний стан справ, її аналіз і прийняття рішень. Їх проводять ритмічно у точно визначений час і день, наприклад щовівторка. Незручності створюють позапланові оперативні наради, що зумовлюють дисбаланс виконання учасниками своїх обов'язків.

Інформаційні наради організовують безпосередні (конкретні) виконавці – завідувачі, вихователі-методисти, завгоспи, старші медичні сестри, лікарі та інші з метою ознайомлення учасників з новими завданнями, законами, положеннями, відомостями, що стосуються управлінської вертикалі чи горизонталі. Якщо це директивні матеріали, доцільно ознайомлювати працівників з новою інформацією у письмовій формі, попередньо роздавши текст для ознайомлення, а під час інформаційної наради лише обговорити її та прийняти конкретні рішення.

Враховуючи, що план роботи педагогічної ради є складовою річного

планування, слід уникати дублювання і паралелізму при визначенні кола питань, які виносяться для обговорення на виробничі наради, збори тощо. Вдумливе планування і проведення педагогічних рад є одним із багатьох чинників впливу на результат роботи дошкільного закладу.

Історичні довідки зроблені за матеріалами та науково-методичного журналу «Дошкільне виховання» за 1952-1989 рр. та матеріалами архівів.